

Съвременни макросоциологически теории на икономическото развитие

1. Обществено ик. Обстановка след първата световна война.

Започва бурно икономическо развитие за да се възстановят разрушенията и да се задоволят по пълно потребностите на хората. Капиталистическият пазар обхваща целия свят. Определят се сферите на влияние на великите сили. Колонизацията е завършена и целия свят е преразпределен. Тези процеси са съпроводени със конфликти, поляризация между работодатели и работници което води до засилване на класовата борба. Извършва се процес на урбанизация. Променя се човешкото поведение. То вече се диктува не само от ик. Фактори но и от социални морални политически и др. Фактори. Възниква и първата в света социалистическа държава Русия характерното за която е че установява пълна държавна собственост върху средствата за производство, колективизация на селското стопанство, ликвидиране на класите и частната собственост. Всичко това предлага богати възможности за развитие на социологията и тя се заема да обясни новите обществени явления. Голям принос за развитието на социологията има Емил Дюркем който създава своя социологическа школа. Разработва общите условия за превръщането на социологията в наука. Обосновава предмета на социологията и правилата за прилагане на социологическите методи. Според него предмета на социологията са така наречените социални факти. В този период се формират няколко направления в социологията.

- Психологическо направление което обяснява общественото развитие със психиката на човека. Това направление разкрива чувствата влеченията инстинктите на хората които мотивират човешкото поведение. Заслуга на това направление е че подчертава значението на вътрешно субективните чувства и преживявания на човека като важен фактор на поведението, които са били пренебрегвани до тогава от другите.

- Фройдизмът – според това в човешкото съзнание действат скрити психически сили на които човек е подвластен при определени условия те се развиват и диктуват поведението на човека като го тласкат към различни престъпления.

- Социалдървенизма – който обяснява развитието на обществото с биологическите закони на развитието на човешкия организъм.

- Емпирично направление – извършване на ЕСИ в малките групи за да се разкрият вътрешно груповите взаимоотношения конфликти и др.

1. Глобални футурологични социологически теории отнасящи се за бъдещето – след втората световна се формира социалистическия лагер като противовес на капиталистическия. Основна идеологическа теория беше от всекиго се иска според способностите на всеки се дава според потребностите. Съществуването на двата лагера засили идеологическата борба между тях. В резултат на това се появиха различни макросоциологически теории които обясняват как ще се развива света в бъдещето.

- Теория за индустриалното общество – Автори – Реймон Арон и Уолт Ростоу – според тази теория в резултат на технологическото развитие се извършват крупни социални изменения в цялата обществена система. Обществото се усъвършенства. Антагонистичните противоречия се преодоляват и настъпва безкризисно развитие на капиталистическото общество. Започва пълно задоволяване потребностите на хората.

- Теория за постиндустриалното (след индустриалното) общество – АВТОР: ДАНИЕЛ БЕЛ. Според него науката и техниката решават всички социални проблеми и конфликти на обществото. Доминираща е сферата на услугите. Засилва се производството на стоки за потребление. Най-масовата част от обществото са работниците в услугите и в управлението. Въвеждат се интелектуални технологии. Счита се че е частично усъществува в САЩ.

- Теория за потребителското общество на Уолт Ростоу. Според него потребителското общество е последния етап от развитието на човешкото общество. Това е ерата на високото масово потребление. Усигурява се всеобщо благоденствие на всички. Тази теория се доближава до Марксистка теория за пълно задоволяване на потребностите на хората.

- Теорията за държавата на всеобщото благоденствие. Автор Джон Гълбрайт който счита че има още един етап в развитието на обществото и това е държавата на всеобщото благоденствие. В тази държава господстваща е корпорацията. Корпорациите са големи обединения на компании. Високо развито човешко общество лишено от пороците на капитализма. Държавата има планираща и регулираща роля. Тя

установява условията и правилата за функциониране на обществените сфери и заедно с това има ръководеща роля в планирането. Настъпва бърз ик. Разтеж изобилие и висок стандарт на живот. В тази теория за пръв се казва че държавата има водеща роля.

- Теория за глобализацията – в началото на 90-те години социалистическия лагер се разпада. С това много от противоречията между двата лагера отпадат. Отпада и конкуренцията между тях, но с това ик. Разтеж в света не се увеличи. Трудовата заетост спадна намали се. Безработицата бележи разтеж. В такава обстановка се наложи теорията за глобализацията. Централно място в глобализацията заема въпроса за предотвратяване на военните конфликти. За промяна на климата. Опазване на околната среда и решаване на демографски проблеми. В цял свят раждаемостта намалява. Заедно с това глобализацията цели намаляване на различията и неравенствата между развитите и развиващите се страни. Социологията приема тези въпроси като свой предмет защото са резултат от човешка дейност и влияят върху развитието на човешкото общество и на отделните общности. Глобализацията е политически въпрос. Той се решава на политическо равнище от водещите европейски правителства и САЩ. Глобализацията от една страна способства за човешкия прогрес създава гравитна енергия но от друга страна има отрицателни последици. Води до увеличаване на неравенството между отделните страни. Глобализацията трябва да реши няколко въпроса: как по справедливо да се разпределят плодовете на ик. Разтеж. Всички страни да имат достъп до ускорено технологическо развитие; как да се използват от всички еднакво комуникационните системи; как да се защити крехкото екологично равновесие в света; как да се води борбата срещу организираната престъпност; как да се даде по голяма възможност на гражданските организации и на общественото мнение да изказват становищата си и да влияят върху процеса на глобализацията.

Какво предстои да се направи в процеса на глобализацията:

1. Справедливост в търговията – да се премахнат излишните акцизи такси и дъмпингови цени
2. Да се премахне комерсиализацията на здравеопазването и всеки да има достъп до болнично лечение
3. Да се запазят националните особености на отделните страни и различната култура
4. Да се води постоянен и честен диалог между страните производителки и страните потребителки

Възникване развитие и утвърждаване на социологическата теория (въпроси 5, 6, 7, от конспекта)

Обществено исторически корени на възникването на социологическата теория – тези корени се намират в индустриалните революции от 17-18 век. Които премахват феодаалните рамки и отварят път към икономическото развитие. Тези процеси започват да се проявяват още по време на просвещението от 16 и 17 век. Просвещението е идейно естетическо течение на философски педагогически и естетически схващания за литературата и изкуството. Просвещението подготвя буржоазните революции от 17-18 век и националосвободителните движения в Европа. Просветителите са против феодализма. Те са установяване за по прогресивен буржоазен строй. Преставители са Волтер, Жан Жак Русо, Монтесьо. През 18 век Европа се освобождава от феодализма и икономическото поведение на хората се диктува от естествени закони и най-вече от материалния интерес. Човешкото поведение вече зависи от изгодата, стремежа към печалба, увеличаване на богатството и др. Формира се така наречения ик. Човек. Икономическата сфера става независима от държавата и от политическата администрация, даже държавата се разглежда като паразит. Нейната функция се свежда само до осигуряване на оптимални условия за развитие на икономиката. Така в обществото се формира една особена област която включва ик. Интереси частна собсвеност и семейните отношения която е независима от държавата и се нарича гражданско общество.

2 Възгледите на Адам Смит 1723-1790. Счита се за баща за класическата икономическа теория. Той забелязва че ик развитие и стремежа към богатство се съпровождат от редица негативни явления като конкуренция спекулации, незаконно обогатяване следователно според него възниква необходимост да се поставят граници на ик интереси и ик. Явления да се обясняват и като: политически социални и естетически. Така АДАМ СМИТ се обявява за една нова социална наука която да се занимава със социално тълкуване на ик явления. По този начин Адам Смит се проявява като социолог още преди да е възникнала социологията. Смит се обявява и за регулираща роля на държавата. Според него не бива да се допуска манифактуристите и търговците да бъдат властелините на пазара защото нито са такива нито имат право да бъдат такива и за това държавата трябва да постави определени условия за функциониране на свободния пазар. Социологическия принос на Адам Смит е следния – в това че се опитва да създаде една нова обща социална наука за икономическо и социално обяснение на обществените явления; опит да се изгради социалната структура на обществото състояща се от различни професионални и социални слоеве и различията между тях.

3 Приноса на Огюст Конт, Макс Вебер, Емил Дюркем: още с възникването на социологията започва взаимодействието и борбата между социологията и политическата икономия. Борбата между тези две науки през 19 век се води по три начина.

- Всяка от двете науки се стреми да погълне предмета на другата и да доминира в научното познание
- Всяка от двете науки се стреми да игнорира предмета на другата
- Свободно отваряне на границите между социологията и икономическите теории

Огюст Конт е подстрекателят на тази борба между двете науки. Според него соц познание трябва да има първостепенно значение да бъде на върна на науките а политическата икономия няма самостоятелно значение. Огюст Конт е против политическата икономия защото:

- Това е абстрактна наука
- Тя разглежда икономиката откъснато от другите части на обществото
- Тя е по скоро идеология от колкото наука
- Тя подценява ролята на държавата в ик живот

Това отношение на Конт предизвиква остра реакция сред учените, защото се навлиза в

Лекция 4 - Съвременни макросоциологически теории на икономическото развитие

Написано от

Вторник, 31 Януари 2012 08:38 -

тяхното предметно поле. Според представителите на различните науки разделението на труда намира проявление и в науката и научното мислене може да има различно проявление. Социологията да се занимава със своите въпроси а изучаването на ик да се остави на икономистите. Така социологията която претендира да синтезира цялото научно познание в себе си постепенно се превръща в остатъчна наука и започва да се отказва от претенциите си към другите науки. Тази тенденция е особено сила в Европа и в САЩ където в университетите даже не допускат социологията или се преподава но в намален състав на лекциите. По този начин за дълго време социологията е отстранена от изследването на ик живот и от висшите учебни заведения и се ориентира към такива социални явления които не са предмет на другите науки или тя започва да се занимава с религия, образование, семейни отношения, социално неравенство престъпност етнически и расови проблеми.